

Espai Cub del 16/09 al 01/11

FEDERICO GARCÍA TRUJILLO *FRAMES ROCÍO*

El juliol del 1980 es va estrenar al cinema Bellas Artes de Sant Sebastià *Rocío*, de Fernando Ruiz Vergara, un documental que enregistrava la famosa romeria del Rocío des d'una dimensió antropològica de la qual aflorava, alhora, un fons sociopolític que corresponia al d'un país en un moment de transformació històrica. La crítica i el públic van reconèixer de seguida la qualitat i el valor artístic de l'obra, que va començar a rebre ràpidament premis i elogis. En primer lloc, va obtenir el premi al millor llargmetratge del I Festival de Cinema de Sevilla i, tot seguit, va ser seleccionada pel Ministeri de Cultura, juntament amb *Ópera prima*, de Fernando Trueba, per representar Espanya al Festival Internacional de Cinema de Venècia. Després d'aquestes primeres reaccions, però, una sèrie de fets va evidenciar l'acció encoberta de certs sectors del poder fàctic hereu del règim, en una Espanya que semblava no estar decidida a dur a terme les seves transicions. L'anunci del Ministeri de Cultura va ser només això, un titular, i el 23 de febrer del 1981 (sí, el mateix dia del cop d'Estat), la família de José María Reales Carrasco va presentar una querrela per injúries greus i escarni a la religió catòlica. El jutge va acabar ordenant el segrest de totes les còpies de *Rocío*, un fet que, a la pràctica, és el trist exemple d'una pel·lícula censurada en democràcia.

La càrrega simptomàtica del material en qüestió palesa encara més el silenci continu que la pretesa democràcia espanyola ha hagut i ha de suportar encara per apaivagar l'afany de justícia que clama en termes de memòria històrica. Si l'oblit imposat per les forces del tardofranquisme espanyol no només ha quedat plasmat en el dictamen judicial, que argumenta que "la vivència de la Guerra Civil Española es tan fuerte que impide considerar los hechos ocurridos en la misma como pertenecientes a la historia", el que resulta més obtús és que aquesta opinió s'hagi consagrat en el present, perquè la sentència continua tenint validesa legal i va acabar sent ratificada pel Tribunal Suprem. Així, doncs, l'argument judicial sosté que perquè hi hagi història abans ha d' haver-hi oblit. Aquesta és la lògica a la qual s'ha enfrontat sempre Federico García Trujillo i que ha disseccionat meticulosament a *Frames Rocío*.

L'oblit és una segona mort. La part interessant de l'episodi, el que és realment paradoxal i esfereïdor, és que la censura es va aplicar a un material prèviament censurat pel mateix director i el seu equip de postproducció, i així es mostra, sorprenentment i sense embuts, en la versió original del documental. Hi ha un moment en què l'atenció se centra en la manera com es produeix l'intercanvi simbòlic que permet el caos provisional de les masses exaltades pel fervor a la figura de la Verge, a canvi d'una obediència tàcita la resta de l'any a les jerarquies i a les estructures

d'explotació social que hi ha a la regió des de fa segles. La tensió es posa de manifest sobretot quan Pedro Gómez Clavijo, un vell veí d'Almonte –lloc on se celebra la romeria–, narra com van tenir lloc certs crims feixistes durant la Guerra Civil i assenyala José María Reales Carrasco, un destacat terratinent i fundador de la Real Hermandad de Nuestra Señora del Rocío de Jerez de la Frontera, com a autor dels fets. Quan pronuncia el seu nom, el director aplica un tall de so mentre apareix en pantalla una fotografia de l'acusat amb una franja negra sobre el rostre, que li protegeix la identitat. De tota manera, tothom sap qui van ser els botxins. Això no s'oblida.

Sí, l'oblit és una segona mort, i quan s'imposa per la força l'hauríem de considerar també com una mena d'assassinat. En topar amb aquest *corpus delicti*, Federico García Trujillo s'afanya a revifar-lo. Sap que retornar la vida a aquestes memòries és sempre un procés frankensteinian, un procés implícit en l'estructura cinematogràfica, que no és sinó suturar pedaços perquè les coses se'ns tornin a presentar com si fossin vives, una vegada i una altra, amb la mateixa insistència del que no s'oblida mai. Per García Trujillo, la reanimació d'aquests dos minuts de material censurat comporta una labor manual de primer ordre, no només com a intent d'eludir la vigència de la sentència judicial que prohibeix presentar el material censurat en públic, sinó també com a estratègia de resistència a l'espectacle i a la banalització derivada de l'accés fàcil al consum. Hi ha coses de la memòria que no es poden convertir en moneda de canvi simple i grollera, en aquest mercantilisme polític del "si oblideu, tindreu democràcia".

Federico García Trujillo (La Laguna, Tenerife, 1988) ha aconseguit atreure l'atenció de l'entorn artístic barceloní amb un treball de resignificació i recontextualització en traslladar a un suport artesanal –normalment pintura i dibuix– els continguts mediàtics que es produeixen en la nostra contemporaneïtat i, sobretot, els que es produeixen per circumstàncies històriques i que pugnen per quedar representats en el present. És llicenciat en Belles Arts per la Universitat de Barcelona i va estudiar un any a la Universitat Metropolitana de Manchester. Va exposar *La pintura como lenguaje documental* a la galeria Miscelanea de Barcelona i va ser seleccionat per participar a la Biennial d'Art Contemporani – Jove Creació Europea, una exposició que ha itinerat per diversos països europeus. També ha participat en nombroses exposicions col·lectives, entre les quals destaquen *Aparteu les cadires* (Can Felipa Arts Visuals, Barcelona), *Escenaris de realitat (re)ficcionada* (Fundació Arranz Bravo, l'Hospitalet de Llobregat), *Memorias de contrabando* (Centro de Arte La Recova, Santa Cruz de Tenerife) i *Artificialia* (Cyan Gallery, Barcelona).

16/09/15 – 01/11/15

Sala Gran

Xiana Gómez

*Cultura de dormitorio.
Narraciones de
adolescencia femenina*

Espai Cub

Federico García Trujillo

Frames Rocío

19/01/16 – 27/03/16

Projecte de Comissariat

Anna Manubens

Visceral Blue

Tardor 2015

Projectes deslocalitzats

Enric Farrés

i Joana Llauradó

*El visitant ideal d'una
col·lecció sentimental*

Salah Malouli

Projecte Rosoum.

*Estrategias para un cómic
árabe independiente*